

slag bliver ophøjet til Lov. Navnlig vil jeg sige, at det er ganske ugørligt at fastsætte den Frist, her er foreslaaet. Skal det være, saa lad os have Tid, og lad os holde os til det, som Professor Lundbye har foreslaaet, at der bliver i hvert Fald fem Aars Frist for alle Bagerierne.

**Chr. Hansen:** Det ærede Medlem, som er Ordfører for det konservative Parti, (Pitzner) skildrede Lovforslagets Virkninger i meget mørke Farver, skønt han i Begyndelsen afsit Foredrag saa mere lyst paa Sagen særlig for Bagersvendenes Vedkommende. Han sagde: Bagersvendene har det udmærket nu; nej, gaa nogle Aar tilbage, da havde Bagersvendene god Grund til at klage, men det har de ikke nu. Jeg for mit Vedkommende har fulgt den Udvikling, der er sket paa dette Omraade lige fra sidst i 70-erne, og jeg indrømmer, at de Forhold, der fandtes den Gang og lige op til 90-erne, var frygtelige. Men var det Mestrene, der den Gang krævede bedre Forhold? Nej, det var det ikke, det var Svendene, der maatte kæmpe derfor. Det ærede Medlem ved meget godt, at der er ført adskillige Kampe, før Mestrene gik med til at afskaffe Kost- og Logi-Systemet, skønt det ikke var hyggelige Forhold, der herskede den Gang, skønt det Griseri, der fandt Sted paa Bagerierne den Gang, var frygteligt. Hvordan var det Logis-System, disse Mennesker levede under i saa mange Aar? Det var saaledes, at flere Svende ofte maatte dele een Seng; naar den ene stod op, gik den anden i Seng for at sove. Jeg mindes, at naar vi fik Melsække hjem fra Bagerierne og skulde rense dem, var vi ikke glade, for i de fleste Tilfælde var de fyldt med Utøj. Svendenes Sovesteder var ofte befængte med Væggetøj, saa der bogstavelig ikke var til at være for Mennesker. Deres Døgn den Gang gik saaledes, at de sov, de spiste, de arbejdede, og de spillede Kort, altsammen indenfor Bageriets Mure. Hele Døgnet igennem kom de ikke ud. De sov nogle Timer og maatte saa op igen og begynde Arbejdet, saa sov de igen, og saadan gik det Døgnet rundt.

Som sagt, det var ikke Mestrene, der fik afskaffet de daarlige Forhold, de kæmpede endog imod Forandringen. Hver Gang Svendene rejste Spørgsmaalet, lød det fra Mestrene: Hvis vi skal gaa ind paa dette,

er vor Stand ødelagt. Men jeg tror, at det ærede Medlem aldrig vil tilbage til de Tilstande; jeg tror, at ligesaa vel som han bekæmper det her foreliggende Lovforslag, vilde han ogsaa bekæmpe en Tilbagevenden til de tidligere Forhold.

Det ærede Medlem sagde, at i Brødfabrikkerne havde Arbejdstiden i de sidste 20 Aar været 8 Timer. Det tror jeg, han tager fejl i (*Pitzner*: Nej, det blev saadan i 1898). Ja, det var maaske sidst i 90-erne eller noget op i dette Aarhundrede, at vi kom ind paa dette, det er i alt Fald ikke 20 Aar siden. Man arbejdede den Gang hele Døgnet rundt. Men før Krigens Udbrud, da der ikke brugtes nær saa meget Rugbrød som nu, var der mange Fabrikker, som ikke gik hele Døgnet rundt. Mange Fabrikker stod stille 5 til 6 Timer i Døgnet. Jeg tror derfor ikke, man skal være saa bange for det foreliggende Lovforslag.

Jeg for mit Vedkommende hader Natarbejde. Jeg har selv arbejdet i adskillige Aar med Nat- og Dagskifte, og jeg giver Svendene Ret i, at Arbejde om Natten er modbydeligt. Den Hvile, man faar om Dagen, er ikke nær det samme som den Hvile, man faar om Natten. Og naar man kun har et Par Værelser, saaledes som det var Forholdet hjemme hos mig, er det meget uheldigt. Saaledes maatte min Hustru og mine Børn altid opholde sig i Køkkenet, naar jeg laa og sov, thi ellers var det mig umuligt at faa Ro til at sove; den Slags Ting giver Uhygge i Hjemmet. At gaa paa Arbejde om Aftenen, naar andre gaar hjem, er sandelig heller ikke morsomt. For mit Vedkommende var det dog kun hveranden Uge. Men her i Fintbrøds-Bagerierne er det hver Nat; der finder ingen Skiften Sted.

Der er ogsaa en anden Grund til, at jeg ønsker, at vi kommer bort fra Natarbejde. Jeg ønsker nemlig, at de Varer, som skal bruges til Menneskeføde, bliver frembragt ved Dagens Lys, for at man kan faa den bedst mulige Kontrol med, at de bliver behandlet saa renligt som muligt. Man kan nu en Gang ikke føre det Tilsyn med Natarbejde som man kan med Dagarbejde, og Varerne bliver nu en Gang ikke tilvirket saa renligt ved Natarbejde som ved Dagarbejde. Heller ikke i teknisk Henseende er der nogen Hindring for at afskaffe Natarbejdet. Det ærede Medlem nævnede Kulforbruget, jeg tror ikke,